

Przeglądy i komentarze

WIZYTY POLSKO-CZECHOSŁOWACKIE

Wizyta delegacji KC PZPR w ČSR z okazji 40 rocznicy powstania KPCz

W ramach tegorocznych uroczystości związanych z 16 rocznicą wyzwolenia Czechosłowacji spod okupacji hitlerowskiej, obchodzone także 40 rocznicę powstania KPCz. Centralne uroczystości odbywały się w Pradze w dn. 11—13 maja br. Przybyli na nie liczni przedstawiciele partii komunistycznych. Ze Związku Radzieckiego przybyła delegacja KPZR z członkiem Prezydium KC KPZR, przewodniczącym Rady Najwyższej ZSRR, Leonidem Breżniewem, na czele. Z Polski udała się do Pragi dn. 10 maja delegacja KC PZPR, na której czele stali: członek Biura Politycznego, przewodniczący Rady Państwa — Aleksander Zawadzki oraz członek KC PZPR — Ostap Dłuski. Delegacja polska została bardzo serdecznie powitana przez prezydenta ČSR, pierwszego sekretarza KC KPCz — Antonina Novotnego, przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego — Zdenka Fierlingera, którym towarzyszyło wiele osób z najwyższych czzechosłowackich władz partyjnych i rządowych. Obecny był także ambasador Polski w ČSR — Franciszek Mazur.

W dn. 11 V br. delegacja polska zwiedziła największy w Czechosłowacji kombinat ciężkiego przemysłu maszynowego, zakłady im. Lenina w Pilźnie, oraz spółdzielnię produkcyjną Zliczin w pow. praskim. Wieczorem tegoż dnia delegacja polska obecna była na wielkiej imprezie artystycznej zorganizowanej w Pradze z okazji 40-lecia istnienia KPCz. Nazajutrz członkowie polskiej delegacji przyjęci zostali przez Antonina Novotnego. Obecni byli także na otwarciu wystawy poświęconej 40 rocznicy powstania partii.

W dniu 13 maja w Sali Hiszpańskiej Zamku Hradczyńskiego odbyło się uroczyste posiedzenie plenarne KC KPCz. Na posiedzeniu obecni byli członkowie delegacji bratnich partii z Austrii, Bułgarii, Francji, NRD, NRF, Polski, Rumunii, Węgier, Włoch i ZSRR.

Posiedzenie otworzył premier ČSR Viliam Široký. Referat wygłosił prezydent Antonin Novotny, w którym stwierdził m. in.:

„Mija 40 lat od dnia, w którym w Pradze zebrało się 559 delegatów z całej Republiki Czechosłowackiej, aby założyć Komunistyczną Partię Czechosłowacji. Zadaniem KPCz było stanąć na czele mas pracujących w walce przeciw burżuazji i doprowadzić je do zwycięstwa socjalizmu w Czechosłowacji. Doprowadzi je ona również do komunizmu. Dziś można stwierdzić z dumą, że KPCz pomyślnie wykonuje to zadanie. Pod jej kierownictwem uwieńczona została sukcesem walka z burżuazją. Kapitalizm poniósł klęskę, ustanowiono władzę ludu, który wkroczył na drogę budowy socjalizmu...”

Mówca powiedział dalej:

„Komuniści czechosłowaccy zawsze uważali stosunek do KPZR za główne kryterium internacjonalizmu proletariackiego, ponieważ wnioski i doświadczenia walki proletariatu rosyjskiego mają najszerze znaczenie międzynarodowe i stanowią źródło właściwej marksistowsko-leninowskiej orientacji klasy robotniczej w warunkach wszystkich krajów”.

* „Die Zeit“ nr 14/61.

† Z. Nowak, op. cit., s. 101.

W imieniu Komitetu Centralnego KPZR przemawiał L. Breźniew. Powiedział on m. in.:

„Komunistyczna Partia Czechosłowacji i cały naród czechosłowacki poszczycić się mogą wybitnymi sukcesami w budownictwie socjalistycznym. Wyrazem tych sukcesów jest znamieny fakt, iż komuniści czechosłowaccy mogli oznajmić o całkowitym zwycięstwie socjalizmu w Czechosłowacji”.

Przemawiał także przewodniczący polskiej delegacji Aleksander Zawadzki, przekazując Komunistycznej Partii Czechosłowacji w czterdziestą rocznicę jej utworzenia bratnie pozdrowienia od Komitetu Centralnego i wszystkich członków Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej, oraz od całego narodu polskiego. Mówca podkreślił, że rocznica ta jest szczególnie bliska polskiej klasie robotniczej, którą łączy z klasą robotniczą i ludem Czechosłowacji długoletnie tradycje wspólnych walk przeciwko wyzyskiwaczom i ciemierzcom.

Wizyta delegacji Czechosłowackiej Armii Ludowej w Polsce

Dnia 22 maja br. na zaproszenie ministra obrony narodowej, gen. broni Mariana Spychalskiego, przybyła do Polski z rewizytą delegacja Czechosłowackiej Armii Ludowej. Delegacji przewodniczył minister obrony narodowej ČSRS, gen. armii Bohumir Lomsky. Przybyłych gości powitał na lotnisku Okęcie w Warszawie gen. Marian Spychalski wraz z czołowymi przedstawicielami partii, rządu i wojska. Gen. Spychalski mówił w swoim przemówieniu powitalnym o jedności obu państw i ich sukcesach odnoszonych na polu politycznym i gospodarczym. Powiedział on:

„Wasz pobyt w Polsce, bezpośrednie zapoznanie się z naszym narodem i jego osiągnięciami, z żołnierzami sił zbrojnych PRL dobrze służy tej jedności, umacnia przyjaźń między naszymi narodami, wzbogaca żywą treść braterstwa broni łączącego nasze armie — ważne ogniwa w systemie obronnym państw Układu Warszawskiego i całego obozu socjalizmu”.

Przemawiający z kolei gen. B. Lomsky podziękował za serdeczne powitanie mówiąc m. in.:

„Przyjaźń narodów naszych krajów opiera się na granitowym fundamencie wierności ideom marksizmu-leninizmu i na ogólnym celu, jakim jest zbudowanie socjalizmu... Jesteśmy przekonani, że podobnie jak wizyta przyjaźni Waszej delegacji wojskowej w ubiegłym roku u nas, tak samo wizyta u Was przyczyni się do jeszcze lepszego wzajemnego poznania się, do utrwalenia przyjaźni naszych narodów i braterstwa broni naszych armii”.

W pierwszym dniu wizyty delegacja złożyła wieńce na Grobie Nieznanego Żołnierza, na płycie ku czci poległych członków warszawskiego sztabu AL i cmentarzu-mauzoleum żołnierzy radzieckich. Goście złożyli także wizytę przewodniczącemu Stołecznej Rady Narodowej, Januszowi Zarzyckiemu, oraz wzięli udział w przyjęciu wydanym na ich cześć przez gen. M. Spychalskiego w salach Urzędu Rady Ministrów. W czasie przyjęcia, na którym obecny był m. in. ambasador ČSRS w Warszawie — Oskar Jeleń, ministrowie Spychalski i Lomsky wymienili toasty. Oba generałowie wskazywali na rozwijającą się z roku na rok coraz pomyślniej współpracę między Polską a Czechosłowacją, na braterstwo broni armii obu krajów, oraz jedność i potęgę obozu socjalizmu z jego czołową siłą — Związkiem Radzieckim.

Dnia 23 maja odbył się w wypełnionej po brzegi Sali Kongresowej PKiN uroczysty wiec przyjaźni polsko-czechosłowackiej. Wiec zagał gen. dyw. Z. Duszyński, a przemówienia wygłosili min. M. Spychalski i min. B. Lomsky. Kończąc przemówienie min. Lomsky przekazał na ręce min. Spychalskiego bojowy sztandar

Czechosłowackiej Armii Ludowej stwierdzając, że będzie on symbolem wiecznej przyjaźni, jaka ożywia oba narody, symbolem braterskiej współpracy armii obu krajów.

Tegoż dnia delegacja zwiedziła Zakłady Radiowe im. Marcina Kasprzaka oraz złożyła wizytę w Akademii Sztabu Generalnego im. Karola Świerczewskiego, gdzie min. Lomsky wygłosił odczyt o historii czechosłowackich sił zbrojnych i obecnych pracach Czechosłowackiej Armii Ludowej.

Wieczorem dn. 23 maja delegacja wyjechała z Warszawy udając się w podróż po Polsce. Pierwszym etapem podróży było Krosno, a następnie — Dukla, miejsce walk żołnierzy czechosłowackich na ich drodze do kraju. Tutaj gen. B. Lomsky przypomniał: „Duklę nazywamy u nas ‚Bramą wolności i wyzwolenia’. Pamięć bitwy dukielskiej jest czczona przez nasz naród”.

Po zwiedzeniu — następnego dnia rano — powstałego na Rzeszowszczyźnie zagłębia siarkowego i wysłuchaniu sprawozdania sekretarza KW PZPR, W. Kruczka, o wynikach polsko-czechosłowackiej współpracy w tym przemyśle, goście udali się do Krakowa.

Dnia 24 V br. delegacja zwiedziła Kraków oraz Nową Hutę, gdzie przyjmowana była bardzo serdecznie przez załogi tamtejszych zakładów przemysłowych.

Na zakończenie dwudniowego pobytu w regionie krakowskim delegacja zwiedziła dnia 25 maja tereny byłego obozu hitlerowskiego masowej zagłady w Oświęcimiu. Gościom towarzyszyli tutaj wicemin. obrony narodowej gen. dyw. Z. Duszynski oraz gen. dyw. J. Kuropieska. Grupa spędziła dłuższy czas w bloku nr 16, w którym urządzona jest stała ekspozycja czechosłowacka. Ekspozycja poświęcona jest pamięci 146 tysięcy Czechów i Słowaków wymordowanych przez hitlerowców w Oświęcimiu.

Z Oświęcimia delegacja udała się do Wrocławia. Program przewidywał zwiedzenie miasta oraz wizytę w Oficerskiej Szkole Inżynieryjnej im. gen. Jakuba Jasińskiego, gdzie wygłoszono okolicznościowe przemówienia. Wieczorem delegacja gościła u dowódcy Śląskiego Okręgu Wojskowego gen. dyw. Czesława Waryszaka.

Następnego dnia goście udali się do Poznania. Po krótkim pobycie w mieście udano się do pow. kościańskiego, do spółdzielni produkcyjnej Gorzyce oraz stadniny koni w Racocie. Zwiedzano także wykopaliska w Biskupinie. W sobotę dnia 27 maja goście odpoczywali w Kiekrzu, zwiedzali zabytki Poznania oraz byli na galowym przedstawieniu w Operze. Późnym wieczorem delegacja w towarzystwie gen. M. Spychalskiego udała się do Szczecina.

Na ziemi szczecińskiej manifestacje przyjaźni miały szczególnie uroczysty charakter. Zaraz po przyjeździe delegacja udała się na cmentarz wojskowy w Siekierkach, gdzie spoczywa około 12 tys. żołnierzy polskich, którzy padli w walkach o Wał Pomorski. Gościom towarzyszyli m. in. gen. Jerzy Bordziłowski oraz gen. Zygmunt Huszcza. Najważniejsza uroczystość odbyła się na terenie stacjonowania Kołobrzeskiego Pułku Zmechanizowanego, któremu z tej okazji nadano imię kapitana Otokara Jarosza — bohatera Czechosłowacji i Związku Radzieckiego¹. Podczas tej uroczystości okolicznościowe przemówienia wygłosili gen. M. Spychalski i gen. B. Lomsky. Gen. Spychalski zwracając się do żołnierzy wspomnianego pułku powiedział m. in.:

„Wam przypadł w udziale zaszczyt, że ozdobicie bojowy sztandar swej jednostki imieniem człowieka, którym się szczycą nasi bracia Czesi i Słowacy. Symbolizuje on żołnierską ofiarność i wierność ludowych żołnierzy Czechosłowacji tej samej sprawie, za którą zginęło tysiące naszych żołnierzy oraz które i my dzisiaj służymy”.

¹ Otokar Jarosz, żołnierz kadrowy był m. in. członkiem Legionu Czechosłowackiego utworzonego w 1939 r. na ziemiach polskich, a następnie dowódcą kompanii I Czechosłowackiego Batalionu Piechoty utworzonego w Związku Radzieckim w 1942 r. Zginął w r. 1943 pod Sokolowem w walce z hitlerowcami.

A gen. Lomsky:

„Życzę Wam wielu sukcesów w pracy nad przygotowaniem bojowym i politycznym, w podnoszeniu poziomu przygotowania bojowego i potęgowaniu gotowości bojowej jednostek. Niechaj Wasz znakomity Pułk Kołobrzesci im. bohatera Związku Radzieckiego kapitana Otokara Jarosza, podobnie jak nasz Pułk Pancerny Przyjaźni Czechosłowacko-Polskiej, które symbolizują nasze nierozwalne braterstwo broni, kroczą w pierwszych szeregach wojsk naszych armii”.

Wieczorem dn. 28 V delegacja odleciała do Gdańska, gdzie była goszczona przez dowództwo polskiej Marynarki Wojennej. Pobyt delegacji w Trójmieście rozpoczął się od zwiedzenia Wyższej Szkoły Marynarki Wojennej im. Bohaterów Westerplatte. Po wizycie w szkole, goście zwiedzili zabytkową katedrę w Oliwie oraz Stocznice Gdańską, która buduje również statki dla Czechosłowacji.

Rano dn. 30 V delegacja przybyła do Warszawy. Z lotniska goście wraz z towarzyszącymi osobistościami udali się do Wojskowej Akademii Technicznej im. Jarosława Dąbrowskiego, zapoznając się z wyposażeniem tej uczelni oraz warunkami nauki i życia jej słuchaczy. Tegoż dnia wieczorem goście przyjęci zostali przez Władysława Gomułkę oraz Józefa Cyrankiewicza.

Dn. 31 maja delegacja Czechosłowackiej Armii Ludowej odbyła wycieczkę do Żelazowej Woli, a następnie spotkała się z kierownictwem Ministerstwa Obrony Narodowej, któremu gen. B. Lomsky wręczył przyznane przez prezydenta ČSRS Antonina Novotného medale dukielskie za wybitne zasługi i bohaterstwo w walce z hitleryzmem. Wieczorem tegoż dnia odbyło się przyjęcie wydane na cześć gości przez ambasadora ČSRS w Polsce, Oskara Jelenia. Przemawiali ministrowie B. Lomsky i M. Spsychalski.

Nazajutrz, tj. dnia 1 czerwca, delegacja opuściła Polskę udając się w drogę powrotną do Czechosłowacji.

Zacieśnianie węzłów przyjaźni pomiędzy PRL a ČSRS, czego wyrazem są ubiegłoroczne wizyty delegacji partyjno-rządowej ČSRS w Polsce i delegacji Ludowego Wojska Polskiego w Czechosłowacji oraz omówione tu wizyty tegoroczne, witane jest przez oba bratnie narody z wielkim zadowoleniem.

Jerzy Kozeński

POLSKO-NIEMIECKA WSPÓŁPRACA PRZYGRANICZNA

Aktami państwowymi z dn. 6 czerwca 1950 r. w Warszawie i 6 lipca t.r. w Zgorzelcu ustaliły Polska Rzeczpospolita Ludowa i Niemiecka Republika Demokratyczna bieg granicy między obydwu państwami nad Odrą i Nysą i uznały ją uroczystie jako granicę pokoju. Wynikiem tych układów było w latach następnych zawarcie licznych umów, które regulują współpracę między PRL a NRD w różnych dziedzinach. Celem tej współpracy jest zbudowanie socjalizmu w obydwu państwach oraz wspólna obrona pokoju.

O charakterze stosunków między państwami decydują jednak nie tylko umowy między rządami, lecz także stosunki między społeczeństwami zainteresowanych państw. Doskonałym zaś miernikiem tych stosunków jest współżycie ludności terenów przygranicznych, na których ewentualne nieporozumienia i sprzeczności ujawniają się szczególnie jaskrawo. Dotyczy to w wyjątkowej mierze polsko-niemieckich terenów przygranicznych, na których, w wyniku klęski III Rzeszy, ludność niemiecka zajmuje lewy brzeg Odry i Nysy, a polska załadniła brzeg prawy. Ludność polska przybyła tu nieraz z terenów bardzo odległych i nie znała narodu niemieckiego, a jeśli miała o nim jakiegokolwiek wiadomości, to zaczerpnięte z przymusowych kontaktów podczas okupacji hitlerowskiej, warunki do nawiązania sto-